

Participatieplan locatie busstation Leiden

Bestuurlijk opdrachtgever : Paul Laudy (Bouw en Openbare Ruimte)
: Robert Strijk (Bereikbaarheid, Economie, Binnenstad en Cultuur)
Ambtelijk opdrachtgever : Chris de Vor, Programmamanager Bereikbaarheid
Opdrachtnemer : Tom den Boer en Monique Broekhoff, WesselinkVanZijst

Datum : 24 april 2017

Versie : 3

Managementsamenvatting

Locatie busstation

Het stationsgebied in Leiden wordt getransformeerd tot een toplocatie voor wonen, werken, verblijven en reizen. De bouw van een nieuw busstation is daar onderdeel van.

Bij de totstandkoming van het raadsbesluit over het Masterplan 2012 is gezocht naar een goed alternatief voor de huidige locatie. De Terweelocatie leek de beste optie te zijn en is als zodanig in het raadsbesluit opgenomen. Tijdens de uitwerking van een motie van de raad (in 2016) om deze keuze nogmaals te valideren bleek dat voor deze locatie onvoldoende draagvlak was vanuit de omgeving. Daarop heeft het college van burgemeester en wethouders op 2 februari jl. voorgesteld een stads breed participatieproces te starten, met als doel de raad in november 2017 een voorstel ter besluitvorming te kunnen voorleggen. Het idee is, dat daarin twee varianten gelijkwaardig zijn uitgewerkt en transparant worden afgewogen; een met het busstation aan de stadszijde en een met het busstation aan de sciencepark zijde (zeezijde). Een en ander is vastgelegd in het procesvoorstel aan de gemeenteraad d.d. 10 maart 2017.

Methode

De gemeente heeft WesselinkVanZijst gevraagd het participatieproces namens de projectorganisatie te leiden, de gemeente te adviseren en als start een participatieplan te schrijven.

WesselinkVanZijst is gespecialiseerd in het omgevingsmanagement bij complexe maatschappelijke opgaven, gebaseerd op de Mutual Gains Approach (Harvard). Door dialoog te voeren op basis van belangen in plaats van standpunten, ontstaat er ruimte het gezamenlijk belang te vergroten en tot nieuwe, flexibele oplossingen te komen. Dit leidt tot maatschappelijke winst én tot het bouwen aan duurzaam vertrouwen met de omgeving en andere stakeholders.

Uitgangspunten van de methodiek zijn openheid van informatie, transparantie van proces, joint fact finding en creatieve werkvormen die helpen de kwaliteit van de dialoog te verbeteren, nieuwe oplossingsrichtingen te ontdekken en vertrouwen te versterken.

Eerste bevindingen

Voor het formuleren van een advies en het samenstellen van dit participatieplan zijn meer dan 30 verkennende gesprekken gevoerd met (groepen van) belanghebbenden, zowel binnen de gemeente als met bewoners van de stationsomgeving en externe (bestuurlijke) stakeholders. Men geeft aan open te staan voor een zorgvuldig en transparant participatieproces, waarin de ieders belang kan worden ingebracht. Wel is het noodzakelijk dat het wederzijds vertrouwen wordt hersteld. Daarbij zijn er in grote lijnen de volgende aandachtspunten:

- Betrek de gehele stad, de institutionele belangenvertegenwoordigers (Rover, Fietsersbond etc.), regiopartners, provincie en raads- en statenleden.
- Maak gebruik van joint fact finding, zodat partijen het eens kunnen worden over de feiten, als basis voor verdere ideevorming en dialoog. Bij voorkeur bereiken alle partijen overeenstemming over de uit te werken varianten, de te onderzoeken consequenties (criteria) en de te gebruiken inputvariabelen (feiten);
- Weeg belangen integraal af. Onder andere economische, verkeerskundige, leefbaarheids- en veiligheidsaspecten dienen alle te worden meegenomen in de afwegingen;
- Zorg ervoor dat alle belanghebbenden betrokken worden, zodat we ook alle belangen goed in kaart brengen. Dat betekent onder andere het betrekken van bewoners centrumzijde, regionale reizigers, jeugd, en ook partijen als de Fietsersbond en Rover, NS Stations en bestuurlijke partijen;
- Transparantie en open communicatie behoeven aandacht en zijn cruciaal voor het bouwen van vertrouwen en het creëren van een open samenwerking;

- Zorgvuldigheid gaat boven snelheid en tegelijkertijd is het belangrijk voortgang te boeken in samenhang met andere opgaves en ontwikkelingen. Hierin moet balans worden gevonden, en hierin dragen alle betrokkenen verantwoordelijkheid;
- Men hecht er waarde aan voorstellen te visualiseren, om samen met betrokkenen een beter beeld te krijgen van wensen, mogelijkheden en uitdagingen;
- Het in alle eindvarianten opnemen van de Terwee locatie heeft weinig draagvlak.

Doelstelling en planning

Basisopdracht voor het participatieproces is vertrouwen te herstellen in het proces, de kwaliteit van de dialoog tussen belanghebbenden te verbeteren, joint fact finding te organiseren en te zorgen voor een optimale inbreng van de kennis en inzichten van belanghebbenden bij het onderzoeken van varianten, zowel aan de centrumzijde als aan de Scienceparkzijde (zeezijde) van Leiden Centraal. Alle kansrijke oplossingsmogelijkheden die we in het proces tegenkomen, kunnen onderdeel zijn van het participatieproces.

Einddoel van de gemeente is te komen tot twee gedragen varianten die gelijkwaardig zijn uitgewerkt en transparant worden afgewogen, en waarin het gezamenlijk belang zo groot mogelijk is, conform het Mutual Gains gedachtegoed.

De planning is dat in november 2017 een voorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Deze planning is ambitieus om een aantal andere projecten en ontwikkelingen zo min mogelijk te schaden. College van burgemeester en wethouders zal gedurende het proces beoordelen in hoeverre vastgehouden kan en moet worden aan deze planning.

Belangrijkste kaders van het participatieproces

- Participatie- en inspraakverordening gemeente Leiden (2012);
- Transparant proces met proactieve communicatie;
- Flexibele planning;
- Alle belanghebbenden zijn welkom om mee te participeren;
- De gemeente neemt gedurende het participatieproces geen besluiten die significante invloed kunnen hebben op de keuze voor een locatie van het busstation;
- Er wordt gewerkt op basis van joint fact finding;
- Belangen worden integraal onderzocht en afgewogen.

Toegevoegde waarde van participatie

In dit participatieplan gaan wij kort in op de aanleiding van het participatieproces, maar richten we vooral de blik naar voren. Dit participatieproces is een kans om te bouwen aan hernieuwd vertrouwen én tot het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Zo kan een kwestie als de locatie van een nieuw busstation leiden tot nieuwe kansen voor de gemeente, haar inwoners en alle betrokkenen bij het stationsgebied.

Inhoudsopgave

<i>Managementsamenvatting</i>	2
1. <i>Inleiding</i>	5
1.1 Toplocatie Leiden	5
1.2 Ambities voor het stationsgebied	5
1.3 Een nieuw busstation	5
2. <i>Participatieproces voor de locatie van het nieuwe busstation</i>	6
2.1 Waarom een participatieproces?	6
2.2 Participatie- en inspraakverordening	6
2.3 Methode	6
2.4 Verkenning en belangrijkste eerste bevindingen	7
3. <i>Participatieplan</i>	8
3.1 Onderwerp van participatie	8
3.2 Doel van participatie	8
3.3 Niveau van participatie	8
3.4 De kaders waarbinnen participatie plaatsvindt	8
3.5 De schaal waarop het participatieproces betrekking heeft	9
3.6 De deelnemers	9
3.7 De wijze, het tijdstip waarop deelnemers hun inbreng kunnen leveren	10
3.8 De wijze en het tijdstip waarop college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad reageren	12
4. <i>Communicatie</i>	13
5. <i>Kosten</i>	13
6. <i>Gerelateerde projecten</i>	13

1. Inleiding

1.1 Toplocatie Leiden

Leiden is een fantastische stad om in te wonen, te werken, te ondernemen. Het stationsgebied is het middelpunt, het kloppend hart van deze kansrijke stad. Het gebied rond Leiden Centraal ligt tussen twee gebieden met een uniek karakter: aan de ene zijde de historische binnenstad, aan de andere zijde het Boerhaavedistrict met het innovatieve Leiden Bio Science Park, de monumentale Raadsherenbuurt en het Houtkwartier, die samen de poort naar de Leidse Hout vormen. Bovendien is Leiden Centraal het vijfde grote treinstation van Nederland, met dagelijks ruim 70.000 reizigers. Vanaf het station gaan zij te voet de stad in, pakken de fiets of stappen over op een lokale of regionale buslijn.

1.2 Ambities voor het stationsgebied

De komende jaren ondergaat het Leidse stationsgebied een grondige transformatie. Hier komen nieuwe woningen, horecagelegenheden, goed bereikbare kantoorruimte, winkels en extra fietsenstallingen. Met deze plannen wil de gemeente Leiden zorgen voor:

- Het op een goede manier samengaan van Leiden Centraal, het Bio Science Park en de Binnenstad;
- Het creëren van een aantrekkelijke entree naar de historische binnenstad;
- Het ontwikkelen van het stationsgebied tot een toplocatie voor wonen, werken, verblijven en ontspannen;
- Het toekomstbestendig maken van de functie als OV-knooppunt;
- Het verbeteren van de leefbaarheid, onder meer verkeersveiligheid voor voetgangers, fietsers, auto's en bussen.

1.3 Een nieuw busstation

In de transformatie van het stationsgebied past ook een nieuw busstation, dat voldoet aan de eisen van deze tijd en dat meer comfort biedt voor de jaarlijks ruim 8 miljoen reizigers. Daarbij wordt ook bekeken hoe bussen, fietsers, taxi's, voetgangers en auto's van en naar het station komen, en hoe al deze verkeersstromen beter en veiliger op elkaar aansluiten. Ook met het oog op een hoogwaardige entree naar de stad en de bouwprojecten die de komende jaren uitgevoerd worden, zoals de bouw van Lorentz en De Geus.

2. Participatieproces voor de locatie van het nieuwe busstation

2.1 Waarom een participatieproces?

Bij de totstandkoming van het raadsbesluit over het Masterplan 2012 is gezocht naar een goed alternatief voor de huidige locatie. De Terweelocatie leek de beste optie te zijn en is als zodanig in het raadsbesluit opgenomen. Tijdens de uitwerking van een motie van de raad (in 2016) om deze keuze nogmaals te valideren bleek dat voor deze locatie onvoldoende draagvlak was vanuit de omgeving. Daarop heeft het college van burgemeester en wethouders op 2 februari jl. voorgesteld een stads breed participatieproces te starten, met als doel de raad in november 2017 een voorstel ter besluitvorming te kunnen voorleggen. Het idee is, dat daarin twee varianten gelijkwaardig zijn uitgewerkt en transparant worden afgewogen; een met het busstation aan de stadszijde en een met het busstation aan de sciencepark zijde (zeezijde). Een en ander is vastgelegd in het procesvoorstel aan de gemeenteraad d.d. 10 maart 2017.

2.2 Participatie- en inspraakverordening

Dit participatieplan geeft aan hoe de participatie voor dit project is ingericht. Daarbij is de Participatie- en inspraakverordening 2012 gevolgd, alsook de daarin gehanteerde begrippen. De volgende punten worden expliciet genoemd:

- het exacte onderwerp van participatie;
- het doel;
- het niveau van de participatie;
- de kaders waarbinnen de participatie plaatsvindt;
- de schaal waarop het participatieproces betrekking heeft;
- de deelnemers;
- de wijze en het tijdstip waarop deelnemers hun inbreng kunnen leveren;
- de wijze en het tijdstip waarop het college van burgemeester en wethouders reageert.

2.3 Methode

Voor het participatieproces rondom de locatie van het busstation in Leiden is gekozen voor een methode waarin wordt onderhandeld op basis van belangen in plaats van standpunten. Door zich te verdiepen in de diepere, achterliggende belangen van alle stakeholders, komt er ruimte voor flexibele oplossingen die voor alle partijen winst opleveren. Met deze methode streeft men naar consensus en win-win, in plaats van een compromis waar niemand op zit te wachten. Tegelijkertijd wordt er gebouwd aan duurzaam vertrouwen met de omgeving, zodat nieuwe issues kunnen worden voorkomen. In een dergelijk proces worden eerst issues¹ geïnterviewd (momenteel: tientallen issues voor locatie busstation). Rondom die issues worden de stakeholders in kaart gebracht. Op deze manier worden de problemen die je samen moet oplossen centraal gesteld, en niet de standpunten daarover. Bovendien wordt voorkomen dat alleen de 'gebruikelijke' belanghebbenden worden betrokken en dat mensen of partijen over het hoofd worden gezien. Iedereen met een aantoonbaar belang wordt betrokken in het participatieproces, niet alleen omwonenden, maar ook bedrijven, de gemeente zelf en andere overheden.

De methode is gebaseerd op de Mutual Gains Approach (MGA) die is ontwikkeld in Harvard en is uitgewerkt door bureau WesselinkVanZijst. Het leidt aantoonbaar tot minder zienswijzen en bezwaren in projecten waar deze wordt toegepast. De methode is inmiddels toonaangevend in de energiesector, bij infrastructurele projecten, bij stedelijke ontwikkeling en gebiedsontwikkelingsprojecten. Het biedt een effectieve aanpak voor het oplossen van complexe maatschappelijke opgaven met veel stakeholders met tegengestelde belangen.

De gemeente heeft WesselinkVanZijst gevraagd om het participatieproces namens de projectorganisatie te leiden en de gemeente over de participatieproces te adviseren en op te treden als onafhankelijk begeleiders.

¹ Een issue is een onderwerp waarover belanghebbenden het niet eens zijn, waarover verschil van inzicht bestaat

Het bureau helpt de gemeente volgens deze aanpak te werken en de dialoog met belanghebbenden te faciliteren. Daarbij wordt gewerkt met openheid van informatie, transparantie van proces, joint fact finding en met creatieve werkvormen die helpen de kwaliteit van de dialoog te verbeteren, nieuwe oplossingsrichtingen te ontdekken en vertrouwen te versterken.

2.4 Verkenning en belangrijkste eerste bevindingen

Als voorbereiding op het samenstellen van dit participatieplan is een eerste verkenning uitgevoerd. In de periode maart tot eind april zijn meer dan 30 stakeholdergesprekken gevoerd. Deze intensieve gespreksronde heeft geleid tot een aantal inzichten en aanbevelingen, die in dit participatieplan zijn verwerkt.

Alle belanghebbenden en betrokkenen, zowel intern binnen de gemeente als extern in de omgeving en stakeholders gaven aan open te staan voor dit participatieproces. Men wil daar graag met open houding en op een positieve wijze een actieve bijdrage aan leveren.

Vanuit de omgeving, vnl. bewoners sciencepark zijde, zijn er de volgende aandachtspunten:

- Het voorgaande traject rondom de locatie van het busstation heeft geleid tot gebrek aan draagvlak voor de Terweellocatie, maar ook tot verlies aan vertrouwen in de samenwerking met de gemeente. Men heeft het traject ervaren als ondoorzichtig, niet-communicatief en onvoldoende gebaseerd op verifieerbare feiten;
- Men wil transparantie als het gaat om feiten en cijfers en de manier waarop deze worden gebruikt om voorstellen en besluiten te onderbouwen;
- De dataset (onderzoeksgegevens) die de basis vormt voor alle afwegingen en besluiten, wordt op bijna alle onderdelen betwist. Men wenst betrokken te worden bij het formuleren van onderzoeksvragen. Ook vindt men het belangrijk dat het onderzoek op sommige punten wordt uitgebreid en geactualiseerd;
- Men vindt de navolgbaarheid van de eigen inbreng tekortschieten en grijpt om die reden naar het middel 'WOB-verzoek', wat de gemeente veel tijd en aandacht kost;
- Men ervaart het doel 'twee gelijkwaardige varianten, elk aan een zijde van het station', als beperkend;
- Men vindt het belangrijk dat er meer belangen integraal in de planvorming worden meegenomen. Denk aan verkeersveiligheid, verbetering van het ov-knooppunt, milieuaspecten, woongenot;
- Men vindt het belangrijk dat er integraal gekeken wordt naar de financiële aspecten van de vastgoedontwikkeling, de entreefunctie en de ov-knooppuntfunctie;
- Men vraagt zich af op welke manier de huisvesting van ambtenaren van invloed is op keuzes voor vastgoed in het stationsgebied, en daarmee op de keuze voor de locatie van het busstation
- Men stelt vragen, over het onderliggende kaderbesluit 2012 en of dat niet herijkt moet worden met de start van een nieuw proces vijf jaar later;
- Men wil zeker weten dat er genoeg tijd is om een zorgvuldig participatieproces te doorlopen, gericht zowel op inhoud (alle te beantwoorden vragen en uit te voeren onderzoeken) als op participatie (ontwikkelen van oplossingsrichtingen) en herstel van vertrouwen.

Vanuit de interne organisatie van de gemeente, o.a. projectteam en stedenbouwkundigen, zijn er de volgende aandachtspunten:

- Niet alle belanghebbenden zijn in de voorgaande periode gehoord, en niet alle belangen zijn in beeld geweest. Voor een evenwichtig participatieproces is het belangrijk alle belanghebbenden te betrekken. Dus ook b.v. bewoners centrumzijde en partijen zoals de Fietsersbond, Rover, regiopartners, provincie en raads- en statenleden.
- Men hecht er waarde aan voorstellen te visualiseren, om samen met betrokkenen een beter beeld te krijgen van wensen, mogelijkheden en uitdagingen.
- Stedenbouwkundigen zouden tijdens het participatieproces op geschikte momenten graag rechtstreeks in gesprek gaan met belanghebbenden, om elkaar op die manier goed te kunnen begrijpen, visies en ideeën rechtstreeks te kunnen toetsen en samen tot een beter resultaat te komen.
- Een goed participatieproces heeft tijd nodig, en tegelijkertijd vindt men het belangrijk dat er voortgang wordt geboekt. Hier moeten gemeente en overige participanten samen een verantwoordelijkheid in nemen.

Ook vanuit stakeholders zoals Provincie, Rover, Fietzersbond, Arriva, NS en anderen is aangegeven dat men graag meewerkt aan het participatieproces. Men hecht eraan tijdig betrokken te worden en regelmatig geïnformeerd te worden over de voortgang van het proces.

Op basis van deze bevindingen adviseren wij enige ruimte te creëren in de omschrijving van het doel en het tijdsplan van het participatieproces. Voor alle partijen is het bovendien cruciaal de nieuw uit te voeren of te updaten onderzoeken volgens de principes van joint fact finding in te richten. Hiermee begint het herstel van vertrouwen dat nodig is voor een goed participatieproces.

3. Participatieplan

3.1 Onderwerp van participatie

In het licht van de ambities van de stad en in de context van het Masterplan Stationsgebied uit 2012 te komen tot een optimale (transparante en integrale) vergelijking van verschillende locaties. Aangezien elke keuze voor een locatie altijd consequenties heeft voor een groter gebied, is het onderwerp van participatie niet beperkt tot de directe omgeving van het stationsgebied. Zie 3.5: de schaal waarop het participatieproces betrekking heeft.

3.2 Doel van participatie

Basisopdracht voor het participatieproces is vertrouwen te herstellen in het proces, de kwaliteit van de dialoog tussen belanghebbenden te verbeteren, joint fact finding te organiseren en te zorgen voor een optimale inbreng van de kennis en inzichten van belanghebbenden bij het onderzoeken van varianten, zowel aan de centrumzijde als aan de Scienceparkzijde (zeezijde) van Leiden Centraal. Alle kansrijke oplossingsmogelijkheden die we in het proces tegenkomen, kunnen onderdeel zijn van het participatieproces.

Einddoel van de gemeente is te komen tot twee gedragen varianten die gelijkwaardig zijn uitgewerkt en transparant worden afgewogen, en waarin het gezamenlijk belang zo groot mogelijk is, conform het Mutual Gains gedachtegoed.

De planning is dat in november 2017 een voorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Deze planning is ambitieus om een aantal andere projecten en ontwikkelingen zo min mogelijk te schaden. College van burgemeester en wethouders zal gedurende het proces beoordelen in hoeverre vastgehouden kan en moet worden aan deze planning.

3.3 Niveau van participatie

Per situatie en per deelgebied wordt nader bepaald welk niveau van participatie aan de orde is. Dit wordt duidelijk vooraf gecommuniceerd aan en afgestemd met belanghebbenden. Conform de participatieverordening Leiden (2012) is daarbij de keuze uit:

Raadplegen. Alle belanghebbenden krijgen de gelegenheid om ideeën, wensen en belangen naar voren te brengen of voorkeuren aan te geven die bij de locatiekeuze kunnen worden betrokken.

Adviseren. Direct belanghebbenden en specifieke deskundigen kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven. Ook kan hen de gelegenheid geboden worden een gezamenlijk antwoord te geven op een door de gemeente gestelde vraag.

Coproduceren. Het door gemeente en belanghebbenden in gezamenlijk overleg ontwerpen, uitvoeren en beheren van een plan met inachtneming van vooraf meegegeven kaders.

3.4 De kaders waarbinnen participatie plaatsvindt

Duidelijkheid over kaders is essentieel voor een goed begrip voor elkaar en voor een goed participatieproces. Voor dit participatieplan gelden de volgende afspraken:

- Het participatieproces voldoet aan de richtlijnen van de Participatie- en inspraakverordening gemeente Leiden (2012) en volgt de aanbevelingen van de rekenkamercommissie, zoals vastgelegd in de rapportage Burgerparticipatie door de ambachtelijke organisatie (2016);
- De gemeente en alle overige belanghebbenden zorgen voor een open en transparant proces met tijdige en proactieve communicatie. Wederzijds vertrouwen is de sleutel tot een goed proces;
- Het participatieproces wordt aan de voorkant 'gepland', maar is niet star. De complexiteit van de situatie maakt dat aan de voorkant niet alles kan worden voorspeld en ingericht. Er moet tijdens het proces ruimte zijn om in goede dialoog en vertrouwen bij te sturen, een extra bijeenkomst te plannen of een geplande bijeenkomst anders in te richten, nieuwe vragen op te pakken, nieuwe samenwerkingen de ruimte te geven.
- Het stationsgebied is van de hele de stad én van bezoekers (zoals reizigers en passanten uit de hele regio). Alle belanghebbenden krijgen de gelegenheid om mee te denken en inbreng te geven in relatie tot hun belang. De gemeente zet hiervoor praktische en doelmatige werkvormen en communicatiemiddelen in;
- De gemeente neemt gedurende het participatieproces geen besluiten die significante invloed kunnen hebben op de keuze voor een locatie van het busstation.² Omgekeerd zal bij de uitwerking en afweging van varianten van het busstation in beeld gebracht worden wat de mogelijke effecten zijn van varianten op andere opgaven en projecten in de stad. Projecten De Geus en Lorentz zullen verder worden ontwikkeld;
- De gemeente zorgt dat de informatie voor de locatiekeuze openbaar is en wordt verzameld en uitgewerkt op basis van joint fact finding met belanghebbenden;
- Belangen worden integraal onderzocht en afgewogen. Minimaal krijgen verkeer, leefbaarheid, economie en milieu een plaats in het proces. Belangen worden door alle participanten ingebracht;
- De afweging tussen locaties wordt mogelijk door voor iedere variant inzichtelijk te maken wat de consequenties zijn. Dat gaat onder meer over verkeerskundige aandachtspunten (doorstroomtijden, congestie, ...), verkeersveiligheid, milieu, economische aspecten, et cetera. Het gaat uiteraard ook over de directe belangen van stakeholders;
- De gemeente geeft ruimte voor en ondersteunt initiatieven uit de stad;
- De gemeente zorgt voor voldoende capaciteit voor de werklast van dit participatieproces.

3.5 De schaal waarop het participatieproces betrekking heeft

De schaal van het participatieproces heeft betrekking op het gebied waarop de consequenties merkbaar zijn van verschillende locaties en bus routes van het busstation. Dat heeft allereerst betrekking op de fysieke plek van het busstation. Verder gaat het om alle mogelijke bus routes en alle situaties die daardoor wijzigen afhankelijk van de locatiekeuze. Tot slot is het een bovenregionaal vraagstuk, kijkend naar bijvoorbeeld Hoogwaardig Openbaar Vervoer, met mogelijke effecten tot in onder meer Katwijk en Leiderdorp.

3.6 De deelnemers

De stationsomgeving is complex: veel issues, veel stakeholders en veel verschillende wensen en belangen. Een eerste quick scan leverde al 140 issues en 200 stakeholders op. Er is tijd in gestoken om te begrijpen hoe die zich tot elkaar verhouden. Deze kennis helpt de gemeente om te komen tot een enigszins praktische ordening. Werkende wijs komen we in overleg met belanghebbenden tot een werkbaar stappenplan. Daarin heeft iedereen gelegenheid om betrokken te zijn en inbreng te leveren, en werken wij in kleinere groepen aan specifieke vraagstukken, zoals het doorgronden van de betekenis van een verkeersmodel. Bij elke stap wordt gezorgd voor goede en toegankelijke terugkoppeling.

Het kan uiteraard zijn dat er issues en stakeholders nog niet in beeld zijn. Het is belangrijk dat issues en stakeholders die later naar voren komen, soepel in het proces worden ingepast. Iedere betrokkene heeft daarin verantwoordelijkheid en kan helpen het beeld completer te maken. Uiteraard zal de gemeente hiertoe breed uitnodigen.

² Zie o.a. de antwoorden op vragen van PvdD en CDA, commissievergadering 13 april 2017

Wij adviseren speciale aandacht te besteden aan het aspect 'stads brede participatie'. Zo hechten wij aan het betrekken van meer stakeholders aan de centrumzijde van het station. En ook de jeugd verdient meer aandacht. Denk aan: studenten (lopen en fietsen vanaf treinstation naar universiteit), MBO en HBO op het Bio Science Park, middelbare scholen (dat zijn er veel!). Een en ander dient nog nader uitgewerkt te worden.

3.7 De wijze, het tijdstip waarop deelnemers hun inbreng kunnen leveren

Het participatieproces is niet star. De uitvoering is en blijft transparant maar het is niet verstandig en ook niet nodig om alle acties en stappen vooraf te plannen. Flexibiliteit is noodzakelijk, en dat kan vooral als er vertrouwen is.

Er zijn verschillende sporen die parallel en in goede onderlinge samenhang moeten worden georganiseerd, zowel inhoudelijk als procesmatig:

- Uitwerking participatieproces, inclusief planning;
- Toekomstbeelden en kaders;
- Alle verkeerskundige aspecten waar bussen raken aan andere verkeersdeelnemers en hoe dit uitwerkt per locatie;
- Alle ruimtelijke vraagstukken met bijbehorend beleid en regelgeving;
- De samenhang met lopende opgaven en projecten die raken aan de locatiekeuze;
- Financiële aandachtspunten.

Omdat participatie maatwerk is, zal per deelonderwerp en per fase bepaald worden op welk moment inbreng geleverd kan worden. We zorgen ervoor dat duidelijk is hoe er wordt gewerkt, wat het niveau van participatie is en wie welke rollen, taken en verantwoordelijkheden heeft. Zo zijn de verwachtingen steeds helder.

Onderstaand voorstel is uitgewerkt met de inzichten uit de meer dan 30 stakeholdergesprekken tussen eind maart en eind april. De lijn van werken wijkt iets af van de procesbrief van het college van burgemeester en wethouders (10 maart), omdat nieuwe inzichten zijn opgedaan. Uit de gesprekken blijkt dat er behoefte is om het eens te worden over de 0-situatie. Anders dan in de procesbrief van 10 maart stond beschreven is daarom als eerste stap in ons proces een bijeenkomst over Joint Fact Finding toegevoegd. Als tweede stap wordt een grote startbijeenkomst georganiseerd waarin de opgehaalde belangen en wensen verder worden aangevuld en vragen kunnen worden beantwoord. Daarnaast kunnen deelnemers zoeklocaties voor het busstation en oplossingsrichtingen voor bus routes voorstellen. De complexiteit en het maatwerk vereisen de ruimte om zo nodig bij te sturen. Dit gezegd hebbende, staan hieronder de geplande stappen in het proces. Deze stappen zullen in een separatie, flexibele participatie-kalender verder worden gedetailleerd.

Mei – juni (tot de start van de zomervakantie op 5 juli)

Na vaststelling van het participatieplan nodigt het college van burgemeester en belanghebbenden uit voor bijeenkomsten in mei en juni (week 21 is een vakantieweek).

Stap 1 (bijeenkomst): Joint Fact Finding over de 0-situatie

- Deze eerste bijeenkomst gaat over het verzamelen van basisgegevens over de huidige situatie, met name verkeerskundig. Bijvoorbeeld fietstellingen omdat daarbij sprake is van een relatief slechte dataset. De gemeente vraagt vertegenwoordigers om mee te denken over de vragen die omtrent de 0-situatie beantwoord moeten worden en vraagt om inbreng over hoe de gemeente en de stakeholders die vragen samen beantwoord krijgen. Deelnemers maken heldere afspraken over hoe ze samen omgaan met feiten en cijfers: joint fact finding. Als er andere vragen dan over de huidige situatie of detailvragen over een locatie bovenkomen, dan worden die uiteraard genoteerd voor het vervolg. De bijeenkomst vindt plaats op een doordeweekse avond, waarschijnlijk 16 of 17 mei en duurt 3 uur (van 18.30 tot 21.30 uur met soep en broodje).

De uitvraag over de 0-situatie vormt een cruciale stap in het herwinnen van vertrouwen. Participeren start met het luisteren naar elkaar en het erkennen en respecteren van elkaars belangen.

Stap 2 (bijeenkomst): groslijst zoeklocaties, aanvullen issues en belangen, vervolgstappen

- De procesbegeleiders introduceren kort wat basis spelregels over de methode (MGA) en koppelen terug welke issues en belangen zijn opgehaald in de verkennende stakeholdergesprekken (intern en extern). Deze inventarisatie van belangen wordt verder aangevuld met hulp van de aanwezigen. Vervolgens kunnen deelnemers zoeklocaties busstation en oplossingsrichtingen voor bus routes voorstellen en dat kunnen ook locaties en bus routes zijn die al eerder zijn beoordeeld. Bij alle locaties en bus routes kunnen deelnemers specifieke vragen en aandachtspunten aandragen die daarbij belangrijk zijn. De bijeenkomst sluit af met vervolgstappen. Bijeenkomst 2 is voorzien eind mei, staat open voor iedereen met aantoonbaar belang en duurt drie uur.

Deelnemers worden uitgenodigd om tijdens een langere bijeenkomst samen met de gemeente te werken aan kansrijke oplossingsrichtingen. Zij krijgen een aantal gebiedskaarten mee, zodat zij zich daarvoor kunnen voorbereiden.

Stap 3 (bijeenkomst): eerste kansrijke oplossingsrichtingen

Deze derde bijeenkomst vindt plaats op een zaterdag, ca. 3 of 4 weken na de eerste bijeenkomst. Zo heeft men de tijd te reflecteren op de eerste bijeenkomst, zich te groeperen, over locaties na te denken en desgewenst een bezoek te brengen aan het ontwerpatelier³. De bijeenkomst duurt 6 à 7 uur en is inclusief lunch.

- De locaties zoals die in ruwe schetsvorm zijn uitgewerkt door zowel belanghebbenden als de gemeente krijgen allemaal een plek op een grote muur. Alle min of meer gelijke locaties komen bij elkaar te hangen, zodat we direct enige clustering hebben. Vervolgens worden deze eerste richtingen in groepen uitgewerkt: wat zijn de kansen, wat zijn de uitdagingen, welke gegevens ontbreken nog, wat zou nader moeten worden onderzocht. En tot slot: alles overziend, vinden wij dit een kansrijke variant die we verder willen onderzoeken?

Zo leidt deze bijeenkomst tot een aantal kansrijke oplossingsrichtingen, en een aantal nieuwe onderzoeksvragen. We bepalen gezamenlijk de prioriteit in onderzoeksvragen, zodat deze gedurende de zomerperiode kunnen worden uitgezet.

Juli – augustus

Stap 4: uitwerken informatie, belanghebbenden blijven betrekken via website, bezoeken aan ontwerpatelier.

Stap 5: eind augustus: planning tot besluit oktober (college van burgemeester en wethouders) en november (gemeenteraad)

Eind augustus – eind september

Stap 6 (bijeenkomst) terugkoppelen stand van zaken en bepalen next steps

In de laatste week van augustus of begin september organiseren we een bijeenkomst waarin de uitkomsten van de laatste onderzoeken worden gepresenteerd, waarin de oplossingsvarianten tot dusverre nog eens worden doorlopen en waarin iedereen zijn vragen kan stellen en zonodig details kan aanvullen. Zo worden alle belanghebbenden weer even goed meegenomen in de stappen die inmiddels zijn gezet. Navolgbaarheid van

³ Ontwerpatelier = waar de gemeente inhoudelijk vragen en inbreng uitwerkt

informatie en stappen zijn immers uiterst belangrijk in het participatieproces, en het tempo moet passend zijn voor de belanghebbenden zodat niet de indruk ontstaat dat er zaken worden 'doorgeduwd'.

Tijdens deze bijeenkomst zal mogelijk blijken dat een aantal van de eerdergenoemde locaties afvallen, op basis van navolgbare feiten en een goede onderbouwing.

Stap 7 (werkateliers) convergeren en uitwerken serieuze oplossingsrichtingen

In een aantal bijeenkomsten worden de meest kansrijke oplossingsrichtingen verder uitgewerkt. Het kan zijn dat er aparte ateliers worden ingericht met experts, om bijvoorbeeld specifieke verkeersuitdagingen op te lossen.

Vanuit de werkateliers gaan we ook convergeren: sommige genoemde opties vallen af op basis van navolgbare feiten, en onderbouwd advies van experts. Zo komen we tot een kleiner aantal serieuze, kansrijke oplossingsvarianten.

Stap 8 (bijeenkomst) delen kansrijke oplossingsvarianten en eerste belangenafweging

De uitkomsten van stap 6 worden eind september gedeeld met alle belanghebbenden. Hier zitten nauwelijks verrassingen tussen, omdat elke stap in het proces transparant is. We communiceren regelmatig via de website, men kan binnenlopen bij bijeenkomsten of een bezoek brengen aan het ontwerpatelier van de gemeente.

Toch is het goed nu samen met belanghebbenden het net weer op te halen, zodat we per variant kunnen beoordelen in hoeverre de verschillende belangen daarin gediend zijn. Er hoeven nog geen definitieve keuzes gemaakt te worden. Het idee is dat nu de consequenties per variant steeds duidelijker worden voor andere opgaves en voor belangen van stakeholders. Dit kan ter plekke aangevuld en aangescherpt worden.

Oktober

Volgens planning krijgt het college van burgemeester en wethouders in oktober een voorstel voor besluitvorming over de locatiekeuze van het busstation. De voorbereiding van dit voorstel vraagt veel tijd in deze maand omdat daarin alle voorgaande informatie uit het participatieproces moet samenkomen tot een consistent verhaal.

November

In november krijgt de gemeenteraad volgens planning een voorstel voor besluitvorming over de locatiekeuze van het busstation.

3.8 De wijze en het tijdstip waarop college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad reageren

Het participatieproces is opgedeeld in een aantal fasen⁴. Elke fase wordt afgesloten met een voortgangsrapportage en eventueel voorstellen ter besluitvorming aan het college van burgemeester en wethouders. Uiteraard zal de Raad eveneens na elke fase geïnformeerd worden in overeenstemming met haar verantwoordelijkheid. De voortgangsmomenten zijn op dit moment voorzien op: 2 mei, begin juli, eind augustus, oktober/november. Gedurende het participatieproces zijn leden van de gemeenteraad uitdrukkelijk uitgenodigd om deel te nemen aan bijeenkomsten, stukken in te zien en onderzoeksresultaten te lezen. Voor zover de raad deelneemt aan publieke bijeenkomsten is met raadsleden gesproken over actief luisteren, betrokkenheid tonen en helpen zorgen voor de-escalatie en helpen voorkomen dat het onderwerp (verder) politiseert. De wens van diverse commissieleden is om regelmatig in informele setting bij te praten over voortgang van het participatieproces. Zo kan de raad zelf belangen aandragen, toezien op de openheid en transparantie van het proces en meer inzicht krijgen voor zorgen die er bij de omgeving leven.

⁴ Procesbrief college van burgemeester en wethouders over Participatieproces dd. 10 maart 2017

Ook burgemeester en wethouders zijn van harte uitgenodigd; hun zichtbare aanwezigheid wordt op prijs gesteld, zo blijkt uit de verkennende interviews met stakeholders.

Tussentijds kunnen college van burgemeester en wethouders en raad desgewenst elk moment informeel geïnformeerd worden over de voortgang van het participatieproces. De voorstellen die te zijner tijd worden gepresenteerd kunnen dan ook geen verrassing zijn, noch voor college van burgemeester en wethouders, noch voor de gemeenteraad. Zij hebben voldoende tijd om daarover tot oordeelsvorming en besluitvorming te komen. Besluitvorming zal volgens de gebruikelijke procedures verlopen.

In de besluiten zal aangegeven worden op welke wijze participatie heeft plaatsgevonden. De besluiten zijn openbaar en worden gecommuniceerd met alle betrokkenen.

4. Communicatie

Er wordt een communicatieplan opgesteld om het participatieproces te ondersteunen. In dat plan is in ieder geval een speciale, interactieve website voor dit participatieproces opgenomen. De website bevat onder andere:

- contactgegevens van de onafhankelijke procesbegeleiders;
- planning en activiteitenkalender;
- nieuwspagina
- downloads van alle relevante onderzoeken, vanaf de start van het participatieproces (oude onderzoeken worden als niet meer relevant beschouwd)
- downloads van alle relevante documenten
- vraag & antwoord
- verslaglegging van bijeenkomsten
- reactiemogelijkheid
- proactieve informatie bij nieuws, wijzigingen, etc. op website.

De participatiewebsite is bereikbaar via de website van de gemeente, alsmede via een directe URL. Streven is de website online te hebben voor de start van het participatieproces, zo nodig eerst in basisvorm.

Vertegenwoordigers van groepen stakeholders kunnen desgewenst ook op de website vermeld worden, zodat andere stakeholders bij die groep kunnen aanhaken als zij dat willen.

Regelmatig zal een nieuwsbrief worden verzonden aan degenen die zich daarvoor opgeven. Daarnaast worden de gebruikelijke middelen ingezet, zoals: krantenberichten, bewonersbrieven, informatieavonden, werkgroepen, ateliers en wandelingen in het stationsgebied.

5. Kosten

De gemeente stelt voldoende middelen beschikbaar om het participatietraject zorgvuldig te doorlopen.

6. Gerelateerde projecten

Het participatieproces voor de locatie van het busstation zal invloed hebben op andere projecten, waaronder:

- Programma Bereikbaarheid
- Programma STEO
- Programma Binnenstad
- Project LBSP
- Taskforce Provincie – regiogemeentes – Holland Rijnland
- Humanities Campus

Degenen die verantwoordelijk zijn voor deze projecten zullen bewaken dat deze programma's in lijn en in samenhang met het participatieplan opereren. Met daarbij buitengewone aandacht dat er geen onomkeerbare besluiten worden genomen die de keuze voor een locatie van het busstation beperken.